

Topic – ਵਰਨਮਾਲਾ ਓ - ਲ

Write ਵਰਨਮਾਲਾ ਓ – ਲ Write the pictures, Fill ups, write in order, circle the same. ਓ – ਲ matching.

- No. of days required to complete the topic – 17

1. **Knowledge objective – Learning Outcomes**

ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਹ ਸਿੱਖਣਗੇ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਜਾਨਣ ਲਈ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਕਿੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ, ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਬਣਨਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣਗੇ।

2. **Understanding Objective**

ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨਾਲ ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।

3. **Skill Objective**

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਵੇਂ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਰੰਗ ਵੀ ਭਰਨਗੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਰੋਚਕਤਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੁਭਵ ਰਹੇਗਾ।

4. **Previous Knowledge Testing**

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅੱਖਰਾਂ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਚਿੱਤਰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਨਾਂ ਬੋਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।

- **Teaching Aids** – Chalk, Duster, Board, Charts, Books, Youtube links.

- **Pedagogical Strategies**

ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਓ – ਲ reading ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਓ – ਲ ਅੱਖਰਾਂ ਤੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ:

ੳ - ਉਨ, ਉਠ, ਉਲੂ	ਅ - ਅਨਾਰ, ਅਮਰੂਦ, ਅੰਬ
ੲ - ਇੰਜਣ, ਇੱਟ, ਇਮਲੀ	ਸ - ਸੱਪ, ਸੇਬ, ਸਿਪਾਹੀ
ਹ - ਹਾਥੀ, ਹਾਕੀ, ਹੱਥ	

ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਿਯਮਿਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਹੋਰ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਸਹਿਤ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

- **Flash-Cards** – Experiential Learning

ਅੱਖਰਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ Flash cards ਬਣਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਗੱਤੇ ਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਛਾਣਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਰੰਚਕਤਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੁਭਵ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ।

- **Art Integration**

ੳ – ਲ ਵਰਨਮਾਲਾ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਏ ਜਾਂ ਚਿਪਕਾਏ ਜਾ ਸਕਣਗੇ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ੳ – ਲ

ਅੰਗਰੇਜੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਬੰਧ ਜੋੜ ਕੇ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇ ਹਿੰਦੀ ਅ - ਆਸ ਪੰਜਾਬੀ ਅ-ਅੰਬ ਹੈ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜੀ M-Mango ਹੈ। ਬੱਚੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਜਾਂ Paste ਕਰਕੇ ਰੰਗ ਵੀ ਭਰਨਗੇ। ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਧੀਆ ਅਨੁਭਵ ਰਹੇਗਾ।

- **Interdisciplinary linkages and infusion of life skills**

ਅੱਖਰਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਚਿਪਕਾਏ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਅ – ਅੰਬ, ਅ – ਅੰਗੂਰ, ਅ – ਅਮਰੂਦ ਸ – ਸੇਬ, ਕ – ਕੀਵੀ, ਫ – ਫਲ, ਫੁੱਲ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਬੱਚੇ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜੀਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਖੁਰਾਕ ਸੰਬੰਧੀ ਆਦਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣਗੇ। ਸਬਜੀਆਂ ਤੇ ਫਲਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣ ਕੇ ਜੰਕਫੂਡ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਣਗੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।

- **Recapitulation**

Recapitulation ਦੌਰਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਰਨਮਾਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਣੇ ਅੱਖਰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਜੁਬਾਨੀ ਅਭਿਆਸ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

- **Resources including ICT (Information and Communication Technology)**

ਓ ਤੋਂ ਲ ਦਾ ਉਚਾਰਨ, ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲ ਕੇ ਆਪਣੀ ਅਵਾਜ ਵਿੱਚ audio ਤੇ video share ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। Youtube link ਵੀ share ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਜਿਵੇਂ –

<https://youtube.com/watch?V=-0kxrSz8Hj48feature=share>

ਅੱਖਰਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵੀ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਿਵੇਂ –

<https://youtube.com/9Qq+APPxMD8>

- **Assessment Items**

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ Assessment sheets ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

- **Feedback and Remedial Teaching**

Reading ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਕੇ Reading ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਲਿਖਾਈ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਪੀ ਵਿੱਚ ਸੁਲੇਖ ਲਿਖਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

- **Inclusive Practices and Full Participation without discrimination.**

1. Group Activity
2. Reading Books
3. Watching Videos
4. Charts

Topic – ਮੁਕਤਾ ਦੇ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ, ਮੁਕਤਾ ਤਿੰਨ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ,

Name the pictures Fill ups in words, in sentences, matching, Tick (✓) the correct one

- No. of days required to complete the topic – 20

1. **Knowledge objective – Learning Outcomes**

ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਮਝਣਗੇ ਕਿ ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਖਰ ਜੋੜ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਬਣਾ ਕੇ ਵਾਕ ਵੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਵਾਕ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਬਣਨਗੇ।

2. **Understanding Objective**

ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਅੱਖਰ ਜੋੜ ਕੇ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨਗੇ ਅਤੇ ਲਿਖਣਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਅਰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਗੇ।

3. **Skill Objective**

ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਰੰਗ ਭਰਨਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਵੀ ਕਰਨਗੇ।

4. **Previous Knowledge Testing**

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੱਖਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜ+ਲ = ਜਲ, ਹ+ਲ = ਹਲ, ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਧੀਆ ਅਨੁਭਵ ਹੋਵੇਗਾ।

- **Teaching Aids** – Chalk, Duster, Board, Charts, Books, Youtube links.

- **Pedagogical Strategies**

ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਵਿੱਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕਤਾ ਦੇ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ Reading ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ-

ਟ+ਬ = ਟਬ

ਹ+ਲ = ਹਲ

ਘ+ਰ = ਘਰ

ਨ+ਗ = ਨਗ

ਪ+ਗ = ਪਗ

ਤ+ਰ = ਤਰ

- **Flash-Cards** – Experiential Learning

ਮੁਕਤਾ ਦੇ Flash card ਅੱਖਰੇ ਅਤੇ ਮੁਕਤਾ ਤਿੰਨ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ ਸੰਬੰਧੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਬਣਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਬੱਚੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿੱਤਰ ਲੱਭ ਕੇ ਲਿਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਂ ਵੀ ਲਿਖਣਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਗੱਤੇ ਦਾ ਜਾਂ ਸਖਤ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਗੇ। ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਭਰਕੇ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਲਿਖਾਈ ਵਿੱਚ ਨਾਂ ਵੀ ਲਿਖਣਗੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਹ ਖੇਡ-ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਕਲਾਕਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਕੇ ਜਲਦੀ ਵੀ ਸਿੱਖਣਗੇ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਵੀ ਮਾਨਣਗੇ।

- **Art Integration**

ਮੁਕਤਾ ਦੇ, ਤਿੰਨ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਤੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਕਾਪੀਆਂ ਤੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਬੋਰਡ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕਾਪੀਆਂ ਉੱਤੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾਂ ਵੀ ਲਿਖਣਗੇ ਅਤੇ ਰੰਗ ਭਰਨਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬੜਾ ਰੌਚਕਤਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੁਭਵ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ- ਖੁਸ਼ੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ complete ਕਰਨਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਰੁਚੀ ਨਾਲ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨਗੇ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤਕ ਸ਼ੈਲੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਗਾਇਨ ਵੀ ਕਰਨਗੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨਗੇ। ਜਿਵੇਂ ਟਬ-ਟਬ, Tub ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਵੱਖ-2 ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਰੰਗ ਵੀ ਭਰਨਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਫਲਾਂ, ਸਬਜੀਆਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ, ਬਣਾ ਕੇ ਰੰਗ ਭਰਨਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਭੰਡਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।

- **Interdisciplinary linkages and infusion of life skills**

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਬਣਾਏ ਜਾਂ ਚਿਪਕਾਏ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਫਲ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਲਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨਗੇ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝਕੇ ਆਪਸੀ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।

- **Recapitulation**

ਮੁਕਤਾ ਦੇ, ਤਿੰਨ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਹੋਰ ਨਵੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਬੱਚੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲੈਅਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੋਲਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਅਭਿਆਸ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

- **Resources including ICT (Information and Communication Technology)**

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲ ਕੇ Audio, Video ਵੀ Share ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈ ਸਕਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਬਣ ਸਕਣ ਜਿਵੇਂ youtube links-

ਬਿਨਾਂ ਚਿੱਤਰਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਉਹ ਖੂਬ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ youtube links.

<https://youtube.com/watch?v=6l810GL7gxw&feature=share>

- **Assessment Items**

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ Assessment sheets ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਜਿਵੇਂ 1. ਮੁਕਤਾ ਦੇ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ 2. ਚਿੱਤਰ ਵੇਖਕੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ: 3. ਮੁਕਤਾ ਤਿੰਨ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੋ

- **Feedback and Remedial Teaching**

Reading ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲ ਵੱਧ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਕੇ Reading ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਲਿਖਾਈ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਵੀ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

- **Inclusive Practices and Full Participation without discrimination.**

1. Group Activity
2. Reading Books
3. Watching Videos
4. Charts

Topic – ਮੁਕਤਾ ਤਿੰਨ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ, ਮੁਕਤਾ ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ,

Mukta two, three, four letter words, Fill ups, Write words in full form, Matching, tick (✓) the correct work, circle the same word.

- **No. of days required to complete the topic – 20**

1. Knowledge objective – Learning Outcomes

ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਾਣਨਗੇ ਕਿ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਕਿਵੇਂ ਬੋਲ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕ ਵੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਵਾਕ ਵੀ ਬਣਾ ਸਕਣਗੇ।

2. Understanding Objectives

ਬੱਚੇ ਜਦੋਂ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਣਗੇ ਅਤੇ ਲਿਖਣਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਅਰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਗੇ।

3. Skill Objective

ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਰੰਗ ਭਰਕੇ ਕਲਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨਗੇ।

4. Previous Knowledge Testing

ਪਾਠਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਰੋਚਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਨ+ਮ+ਕ = ਨਮਕ, ਕ+ਮ+ਲ = ਕਮਲ, ਹ+ਵ+ਨ = ਹਵਨ ਜਿਹੇ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਬੋਲੋਗੇ ਅਤੇ ਲਿਖੋਗੇ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਧੀਆ ਅਨੁਭਵ ਰਹੇਗਾ।

- **Teaching Aids** – Chalk, Duster, Board, Charts, Books, Youtube links.

- **Pedagogical Strategies**

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੁਕਤਾ ਦੇ, ਤਿੰਨ

ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕਤਾ ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ Reading ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਗੇ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

- **Flash-Cards – Experiential Learning**

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੁਕਤਾ – ਦੇ, ਤਿੰਨ, ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ Flash-Card ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਆਉਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧੀ ਵੱਖ-2 ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਜਾਂ paste ਕਰਕੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣਗੇ ਵੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸਜਾਉਣਗੇ। ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ Flash cards ਬਾਰੇ ਦੱਸੇਗਾ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਪੜ੍ਹਨਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੂਝਬੂਝ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖਣਗੇ ਵੀ। ਬੱਚੇ ਖੇਡ-ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਵੀ ਮਾਣਦੇ ਹਨ।

- **Art Integration**

ਕਲਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਜੋ ਹੋਰਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਜਦੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ New ideas ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਲਾ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁਚੀ ਵਧੇਰੇ ਵੱਧਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ Board ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕਾਪੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਰੰਗ ਭਰਨਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਲਾਤਮਕ ਛੂਹ ਨਾਲ ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ complete ਕਰਨਗੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨਗੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਬੋਲ ਕੇ ਦੱਸਣਗੇ। ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗੀਤਕ ਸੈਲੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਗਾਇਨ ਵੀ ਕਰਨਗੇ। ਵੱਖ-2 ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਵੀ ਭਰਨਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਫਲਾਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਸੰਬੰਧੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਵੱਲੋਂ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਦਰਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਭੰਡਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।

- **Interdisciplinary linkages and infusion of life skills**

ਵੱਖ-2 ਚਿੱਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ -

ਸ਼+ਰ+ਬ+ਤ = ਸ਼ਰਬਤ

ਪ+ਨ+ਘ+ਟ = ਪਨਘਟ

ਗ+ਰ+ਦ+ਨ = ਗਰਦਨ

ਟ+ਮ+ਟ+ਮ = ਟਮਟਮ

ਕ+ਸ+ਰ+ਤ = ਕਸਰਤ

ਚ+ਮ+ਚ+ਮ = ਚਮਚਮ

ਸ਼+ਲ+ਗ+ਮ = ਸ਼ਲਗਮ

ਅ+ਦ+ਰ+ਕ = ਅਦਰਕ

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਦਰਕ ਨੂੰ ਬੋਲ ਕੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਖ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਅਦਰਕ ਦਾ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕੀ Role ਹੈ? ਕਸਰਤ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਕਸਰਤ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕਿਉਂ ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਸਿੱਖਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਮਾਤਰਾ ਸੰਬੰਧੀ youtube links ਅਤੇ video share ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

- **Recapitulation**

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਰਨਮਾਲਾ, ਮੁਕਤਾ ਦੇ, ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਬੱਚੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲੈਅ-ਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ group discussion ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵਧੇਰੇ ਵਧੀਆ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਅਭਿਆਸ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ-

1. ਅ+ਜ+ਗ+ਰ = ਅਜਗਰ – ਦਰਸ਼ਨ ਝਟਪਟ ਪਰਬਤ ਪਰ ਚੜ੍ਹ।
2. ਝ+ਟ+ਪ+ਟ = ਝਟਪਟ – ਸ਼ਰਬਤ ਭਰ

- **Resources including ICT (Information and Communication Technology)**

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲ ਕੇ Audio ਤੇ video ਵੀ share ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਵੀ Practice ਕਰ ਸਕਣ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। Learning ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਵਧੀਆਂ ਹੋ ਨਿਬੜਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ youtube ਸਮੂਹਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖਕੇ ਬੋਲ ਕੇ ਨੱਚ ਕੇ, ਗਾਂ ਕੇ ਬੱਚੇ ਵਧੀਆ ਸਿੱਖਦੇ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਵੀ ਮਾਣਦੇ ਹਨ।

Youtube link - <https://youtube.com/watch?v=dEi5AcYqYGE&feature=share>

- **Assessment Items**

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ Assessment sheets ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਜਿਵੇਂ ਮੁਕਤਾ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੋ- Write Mukta two, three, four letter words (mix)

1. Write Mukta two, three four letter mix
2. Fill ups in words, sentences

3. Write words in correct form
4. Name the pictures
5. Circle the same word
6. Matching

- **Feedback and Remedial Teaching**

Reading ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਕੇ ਜਾ ਵਧੀਆ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਕਰਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਬਿਠਾ ਕੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਿਆਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਸਹੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

- **Inclusive Practices and Full Participation without discrimination.**

1. Group Activity
2. Reading Books
3. Watching Videos
4. Charts

**Topic – Mukta four letter words
Kanna two letter words**

Name the pictures Kanna two, Mukta four letter words, write words in correct form, Fill ups in sentences, Circle the same word.

- **No. of days required to complete the topic – 20**

1. Knowledge objective – Learning Outcomes

ਇਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਮੁਕਤਾ ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਗੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖ ਕੇ ਵਿਖਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਮੁਕਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੰਨਾ ਮਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਬੱਚੇ ਜਾਣਨਗੇ।

2. Understanding Objective

ਬੱਚੇ ਜਦੋਂ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨਗੇ ਅਤੇ ਲਿਖਣਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਨਵੇਂ ਅਰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਗੇ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੁਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

3. Skill Objective

ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਨਾਂ ਵੀ ਦੱਸਣਗੇ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਰੰਗ ਭਰਨਗੇ ਅਤੇ ਕਲਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨਗੇ।

4. Previous Knowledge Testing

ਮੁਕਤਾ ਦੇ, ਤਿੰਨ, ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖਣਗੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਕੀ ਹੈ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਣਗੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਧਿਆਪਕ ਪੁੱਛੇਗਾ।

- **Teaching Aids** – Chalk, Duster, Board, Charts, Books, Youtube links.

• **Pedagogical Strategies**

ਮੁਕਤਾ ਚਾਰ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁਣ ਕੰਨਾ ਦੇ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਨਗੇ। ਪੁਸਤਕ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਵਿੱਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ Reading ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੰਨਾ ਸ਼ਬਦ ਕਿਵੇਂ ਬੋਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੰਨਾ ਸ਼ਬਦ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ

ਕਾ+ਰ = ਕਾਰ ਹਾ+ਰ = ਹਾਰ

ਦਾ+ਲ = ਦਾਲ ਤਾ+ਲਾ = ਤਾਲਾ

ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਭਰਨਗੇ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨਗੇ।

- **Flash-Cards** – Experiential Learning

ਕੰਨਾ ਦੇ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ Flash card ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਆਉਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ Flash Card ਵੀ ਨਾਲ mix ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਬੱਚੇ ਗੱਤੇ ਜਾਂ ਥਰਮਾਕੋਲ ਜਾਂ ਸਖਤ ਕਾਗਜ ਉੱਤੇ ਚਿੱਤਰ ਲਗਾ ਕੇ ਨਾਂ ਲਿਖ ਕੇ ਰੰਗ ਵੀ ਭਰਨਗੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਾਰ, ਹਾਰ, ਤਾਲਾ, ਰਾਜਾ, ਵਾਜਾ ਆਦਿ। ਵਧੀਆ ਲਿਖਾਈ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਵੀ ਕਰਨਗੇ।

- **Art Integration**

ਮੁਕਤਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਕੰਨਾ ਦੇ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਤੇ ਬਣਾ ਕੇ ਕਾਪੀਆਂ ਤੇ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਮੁਤਾਬਕ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਰੰਗ ਭਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਫਰਕ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਵੀ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਵਾਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਬੋਲਣ ਲਈ, ਸਮਝ ਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਹਾਰ ਕਿੰਨੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਰਾਂ ਕਿੰਨੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਬੱਚੇ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਨਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਣਗੇ। ਤਾਲਾ ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ। ਰਾਜਾ King ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਾਜਾ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਰਾਹੀਂ ਲੈਅ ਬੱਧ ਕਰਕੇ ਉਹ ਗਾਉਣਗੇ ਵੀ ਅਤੇ Act ਵੀ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਣਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਭੰਡਾਰ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।

- **Interdisciplinary linkages and infusion of life skills**

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿੱਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਚਿੱਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਧਿਆਪਕ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨਗੇ। ਵਾਲ, ਹਾਲ, ਕਾਲਾ, ਨਾਲ, ਕਾਕਾ, ਬਾਲ, ਹਰਾ, ਹਾਰ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜਨਗੇ। ਜਿਵੇਂ ਹਾਰ ਅਤੇ ਹਰਾ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦ ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਰਥ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਨ। ਹਾਰ-ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹਾਰ,

ਹਰਾ ਇੱਕ ਰੰਗ ਦਾ ਨਾਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਲ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਫਰਕ ਸਮਝਕੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨਗੇ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਲਾ ਰੰਗ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ ਦਾ ਰੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਦੇਖੋ ਇਸ ਤੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਚਾਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਉੱਤੇ ਹੀ ਉਭਰਦੇ ਹਨ ਨਾਲ ਹੀ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਬਾਰੇ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ, ਫਲਾਂ, ਸ਼ਬਦੀਆਂ ਨਾਲ ਕੰਨਾਂ ਦੇ ਅੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਸਿੱਖਣਗੇ।

<https://youtube.com/watch?v=CmOgF02BD8A&feature=share>

- **Recapitulation**

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੰਨੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਲਿਖੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਸਮਝ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਬੱਚੇ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਗੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਸਮਝ ਆਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਣਗੇ। ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਾਪਾ ਨਵੀਂ ਕਾਰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਗੇ। ਜਾ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਨ ਉਸ ਦਾ ਰੰਗ, ਨਾਂ ਅਤੇ ਮਾਡਲ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਣਗੇ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਪੇਸਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਵੀ ਕਰਨਗੇ।

- **Resources including ICT (Information and Communication Technology)**

ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਰਟ ਕਲਾਸ ਰਾਹੀਂ youtube links ਰਾਹੀਂ, ਨਵੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰਤਾ, ਇਕਸਾਰਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਦੇ ਵੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਭੰਡਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਗੇ।

- **Assessment Items**

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ worksheets ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਸਮਝ ਆਇਆ ਹੈ।

- **Feedback and Remedial Teaching**

Reading ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਕੇ Reading ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਅਭਿਆਸ ਵੀ ਕਰਵਾਉਣਗੇ। ਲਿਖਤੀ ਅਭਿਆਸ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਲਿਖਾਈ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ।

- **Inclusive Practices and Full Participation without discrimination.**

1. Group Activity
2. Reading Books
3. Watching Videos
4. Charts